

TYVEK

Te gekke mogelijkheden

tekst en foto's **Wil Fritsma** en **Hedy Verstoep**

Twee kunstenaars die zeer gepassioneerd zijn door het materiaal Tyvek zijn Annelies de Graaf en Saskia Weishut. Zij hebben ieder hun eigen stijl ontwikkeld, gebruik makend van het feit dat Tyvek op verschillende manieren kan worden verwerkt. Saskia werkt veelal in het platte vlak en Annelies maakt vooral ruimtelijk werk.

Voordat we u vertellen hoe beide textielkunstenaars met Tyvek werken, eerst iets meer over het ontstaan van Tyvek. Tijdens het uitwerken van proeven in een experimenteel laboratorium van het bedrijf DuPont ontdekte Jim White in 1955 bij toeval witte polyethyleen pluisjes die uit een pijp tevoorschijn kwamen. Het potentieel van dit materiaal werd al snel herkend. Al na een jaar werd er een sterk garen van gefabriceerd en vroeg het bedrijf hiervoor een patent aan. Toen kon het product verder geperfectioneerd worden. In 1959 werd een proefstation geïnstalleerd waar onderzoek werd gedaan naar de toepassings- en gebruiksmogelijkheden.

In 1965 werd het nieuwe product officieel geregistreerd onder de naam Tyvek en twee jaar later werd het in productie genomen voor commerciële doeleinden. Tyvek is een zeer sterk soort vlies dat soepel aanvoelt en de unieke eigenschappen heeft van papier en stof. Het rafelt niet, is wasbaar, maar kan niet gestreken worden. Tegenwoordig wordt Tyvek in vele producten verwerkt. Doordat het materiaal waterbestendig én niet te scheuren is, is het zeer geschikt om er beschermende kleding en overalls van te maken. In de bouw dient het als isolatiemateriaal en de boekbinderij gebruikt Tyvek als verstevigingsmateriaal. In diverse papierwaren zoals enveloppen, posters en labels wordt eveneens Tyvek gebruikt.

Tyvek kan beschilderd worden met acryl- en textielverf en kan daarna door verschillende verhittingsbronnen worden

01

vervormd. Dit biedt vele mogelijkheden om creatief mee om te gaan.

Terug naar de twee textielkunstenaressen van wie we hier werk laten zien.

Saskia Weishut komt uit een kunstenaarsgezin en is opgegroeid in het kunstenaarsdorp Bergen. Nadat ze eerst veel getekend en geschilderd had, ontdekte ze haar grote liefde voor textiel. Haar 'peintisseries' zijn regelmatig geëxposeerd tot in Japan, waar ze vijf jaar woonde. Artquills van haar hand hebben verschillende prijzen gewonnen in internationale wedstrijden. Joodse textilia als 'parachot', 'choepa' of 'toramantels' zijn een handelsmerk van Saskia. Haar choepa of huwelijksbaldakijn maakt deel uit van de permanente tentoonstelling 'Tradition' in het Joods Museum in Berlijn.

Annelies de Graaf is al jaren docent textiel en quilten aan het Centrum voor Kunst en Cultuur te Zoetermeer. Daarnaast begeleidt ze de textielgroep Zoo-tex. Ze experimenteert veel om de eigenschappen van materiaal te ontdekken. "Experimenteren is leren, dus laat je verrassen" is haar motto. Een nieuwe ontdekking in textuur en structuur vormt weer een spannend uitgangspunt voor een volgend werk. Behalve textuur is kleur onlosmakelijk verbonden met haar werk. Ze verft haar materiaal zelf, daarbij vaak het contrast opzoekend. Het inspireren van cursisten met nieuw nonwoven materiaal ziet ze als haar missie. Voor haar eigen inspiratie volgt ze workshops bij collega kunstenaars uit binnen en buitenland. Ze exposeert regelmatig haar werk, ook als lid van Steekplus.

Annelies was in de jaren zeventig al in het bezit van een goudkleurig Tyvek jack en ze had een paar Tyvek enveloppen. Pas eind jaren negentig ging zij voor het eerst met het materiaal aan het werk in een workshop van Sasja Saptanno. Het toeval wil dat Saskia het werken met Tyvek later leerde van Annelies.

Zowel Annelies als Saskia hebben in eerste instantie niets met het spierwitte materiaal. Na het beschilderen van de Tyvek gaat het er volgens Saskia al 'menschelijker' uitzien. Maar het wordt pas echt spannend als je het gaat manipuleren met hitte via de strijkbout al dan niet gecombineerd met bewerkingen en andere mixed media. Zij ondervindt dat het oorspronkelijke gladde witte vel dan krimpt, bobbelt, rimpelt en smeltgaten vertoont, terwijl de kleuren intenser worden. Naast de "textiele" (nonwoven) Tyvek gebruikt Saskia de witte papier Tyvek. Die geeft namelijk weer andere bobbels en structuren en ze vindt het leuk om de variëteiten naast elkaar te zien.

In hetzelfde jaar dat Saskia kennismakte met Tyvek kreeg ze een opdracht van het Joods Museum Berlijn, gevestigd in het beroemde gebouw van Libeskind. Ze moest een huwelijksbaldakijn (choepa) maken als onderdeel van de permanente collectie Judaïca. Omdat zo'n choepa in principe een huis symboliseert, heeft ze de binnenkant van de vier friezen die de jaargetijden weergeven, gevoerd met een patroon van oranje/geel/gouden bakstenen van Tyvek.

Saskia gebruikt Tyvek meestal gecombineerd met andere stoffen zoals kant. Ze borduurt de kant met de naaimachine

op de Tyvek. Soms bestaat haar werk enkel uit stukken Tyvek, geplakt op een canvas drager.

Annelies wordt nog steeds verrast door de eigenwijsheid van het materiaal en concludeert dat je nooit twee keer hetzelfde resultaat krijgt. Ze zegt en ervaart dat je hoogstens kunt sturen door ongeveer dezelfde handelingen te doen. Als ze met Tyvek bezig is, werkt ze vooral vanuit het materiaal, ze voegt kleur en andere materialen toe zoals glanzende zijde. Voor haar ruimtelijk werk gebruikt ze als ondersteuning ijzerdraad. Zo ontstaan haar tassen, vazen en ruimtelijke objecten.

Volgens Saskia heb je het proces tot op zekere hoogte in de hand, maar op de één of andere manier door een gelukkige toevalstreffer gebeurt er altijd iets dat je niet voorzien had. Dat is Tyvek!

Foto's **01** Detail van 'Manipulations Bronze' peintisserie 39x39cm Saskia Weishut **02** Driedimensionaal werk 'Bloedverwanten' 90x185cm, Annelies de Graaf, 2009 **03** 'Mouvement Turquoise' 68x57cm Annelies de Graaf, 2010 **04** 'Stuwing', 100,5x120cm, Annelies de Graaf, 2007

Het werken met Tyvek vraagt zorgvuldigheid en enige bescherming. Bij het verhitten van Tyvek kunnen schadelijke stoffen of dampen vrijkomen. Daarom is het bij langduriger verwerking aan te bevelen om met een antidampmasker te werken. Annelies verft Tyvek pas met acrylverf als het vervormingsproces achter de rug is, omdat er anders nog extra schadelijke stoffen vrijkomen.

Van Saskia is een documentaire gemaakt door Louis van Gasteren waar je haar ziet staan achter de strijkplank buiten met een masker (net een diepzeeduiker) terwijl ze met een 'hot tool' Tyvek met stof staat te bewerken. De waarheid gebiedt haar te zeggen, dat als ze maar kort bezig is, ze haar masker niet opzet. Wel zet ze de strijkplank voor het open raam.

In haar werk 'Bloedverwanten' heeft Annelies een vrij groot driedimensionaal object gemaakt, waarbij de elementen vooraf al met elkaar zijn verbonden door bewerkt touw. Dit geeft ook de specifieke rondingen in de vorm aan. Het werk heet 'Bloedverwanten' omdat elk onderdeel bestaat uit dezelfde

basis, maar er, na het vervormen, toch net even anders uit ziet. 'Stuwing' is een werk waarbij Tyvek als medium via een laagje zijde met transfers een specifieke vorm aanneemt. 'Mouvement turquoise' is een ruimtelijk object waarin een tak is verwerkt.

Saskia creëert allerlei vernuftige composities die worden omschreven als 'peintisseries'. Ze worden gemaakt van verschillende textiele materialen die in lagen worden opgebracht en gemanipuleerd met hitte. Voorbeelden hiervan zijn 'Escapade', 'Manipulations, Blanc et Bronze' en 'Soupir'.

Meer lezen?
www.art-gifts.nl
www.saskia.weishut.com